

KAWDJAID

NR. 1

1939

SISUKORD:

Kodulinna motiiv. Pliats. R. Kello.
Meie õpilaskonna isetegevusest. Leo Poltan, V. Ranne
ja V. Kruuse.
Viifull laul. Heino Vaasma.
Varane hommik. Tõlge. E. Kukk.
Geniaalsusest — lõpp. Õpet. J. Erm ja õpil.
O. Nurkse.
Vaimudelaev. E. Tatriku joonistus.
„Sai käidud“ Valgas. M. S.
Veste. R. K.
„Mill' jõuab laev ju kaldale!“ Linool. R. Kello.
Nool ja laul. Tõlge E. Kukk.
Keila juga. Linool. R. Kello.
Viha. E. Kukk.
Koolipolisi korter. Lembit Kaik.
Varane lumi. Linool. R. Kello.
Äpardus. E. Varris.
Mälestuseks. Tõlge. E. Kukk.
Veebruaris. M. Laks.
Päevapildistamisest. R. Tiivas.
Kooli elust.
Tükike koolimaja. Linool. R. Kello.
Kiri Tehhasest. Tõlk. J. Vasar.
Talvisel suusaretkel. M. Laks.
Uusi raamatuid.
Ristsõnu.
Malet.

Kaas R. Kellolt.

TOIMETUSE KOLLEGIUM:

Direktor H. Jänes; õpetajad: J. Meerits, J. Blau-
berg, J. Erm, A. Oglas, H. Jõulma, H. Pauskar.
A. Laasi ja M. Madise.

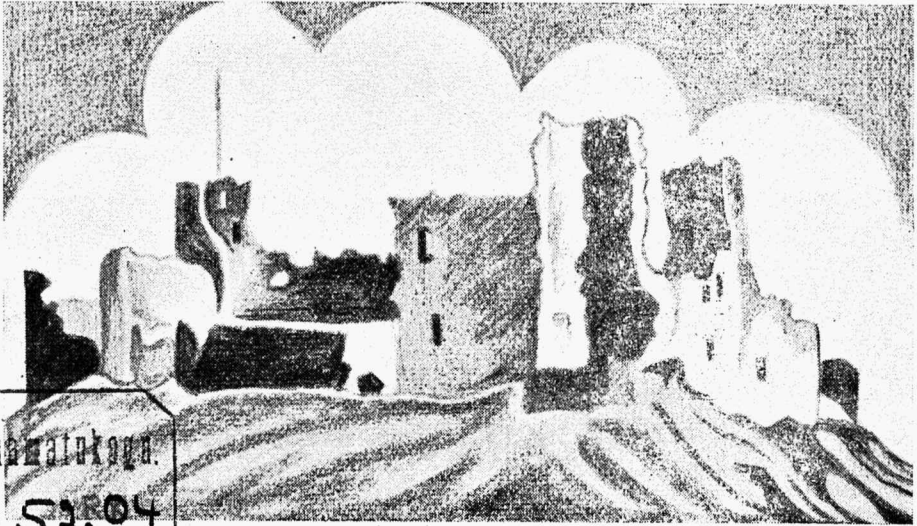
Tunglakandjad

RAKVERE GÜMNAASIUMI, PROGÜMNAASIUMI JA REAALKOOLI
ÕPILASKONNA AJAKIRI

III AASTAKÄIK

MÄRTS 1939

Nr. 1 (9)

Riigiraamatukogu.
№ 55204
(26.9.40)

SF 6412

Kodulinna motiive, R. Kello.

Meie õpilaskonna isetegevus ja mis arvavad sellest õpilased ise.

Toimetus annab alljärgnevas heameelega ruumi arvustavaile sõnavõttudele meie õpilaskonna ellu ja isetegevusse puutuvate küsimuste sõelumisel, ilma kõiki esitatud mõtteid omaks tunnistamata. Loodame, et nen-

de küsimuste kohta ka edaspidi sõna võetakse. Õiglane ja asjalik kriitika on elus üsna tõhus vigade vältimise ja parandamise vahend ja võib kasu tuua ka meie õpilaskonna isetegevusele.

Toimetus.

Meie õpilaskonna isetegevusest.

Meile, keskkooli siirdunud koolinoortele, on avanenud keskkoolis võimalus osa võtta õpilaste laialdasest isetegevusest. Isetegevus pakub meile nii meelelahutust õppetöö kõrval kui ka silmaringi laiendavaid teadmisi ja kogemusi. Samuti on isetegevusel suur mõju õpilaste kasvatuslikule küljele: see arendab õpilaste iseloomu ja kombeid paremuse suunas.

Meie kooli õpilaste elus on isetegevus juba kooli asutamisest saadik omanud suurt tähtsust. Algul oli isetegevuse olemuseks peamiselt mitmesuguseisse reaalseisesse puutuvate küsimuste käsitlemine. Nüüd on aga pearõhk suunatud humanitaarsete teadmiste omandamisele, et võiks tulevikus esineda ja tegutseda seltskonnas väärikalt.

Õpilaste isetegevuse ühtlustamiseks ja juhtimiseks asutati meie kooli mõne-aasta eest õpilaskond, õpilaste omavalitsus. Õpilaskonna esinduskogu moodustavad klassidest valitud esindajad. Kuna esinduskogu otsustab kogu õpilaste ja nende isetegevuse kohta üleskerkivaid küsimusi, siis peaks neis otsuses väljenduma enamiku õpilaste tahe. Kuid siin esineb nähtus, et esindajad esitavad ainult omi arvamusi, kuna klassi tahtest pole nad sõltuvad. Pealegi on nooremate klasside esindajad suurel määral mõjutavad teiste, vanemate õpilaste poolt.

Suursündmuseks on igal sügisel õpilaskonna vanema valimine. On loogiline, et esinduskogu poolt ülesseatud kandidaat saab valimisel häälteenamuse. Kuid on esinenud ka vastupidine nähtus. Kuna kõigil õpilasil on hääleõigus, siis võrdvõimeliste õpilaskonna vanema kandidaatide puhul otsustavad tähtsal määral valimistulemuse nooremate

klasside õpilased. Need aga pole veel teadlikud vastava kandidaadi sobivusest õpilaskonna vanema kohale ja on mõjutatavad nii kaasõpilaste kui ka vanemate õpilaste ja õpetajate poolt. Oleks vahest soovitatav, kui ühe või kahe noorema klassi õpilased ei võtaks tulevikus õpilaskonna vanema valimisest osa.

Sel aastal on muutunud meie kooli õpilaskonna isetegevus võrdlemisi innukaks. On asutatud juurde hulk uute ainevaldadega ringe ja sektioone. Seega võiksid enamiku õpilaste huvid leida rahuldust. Kahjuks suhtub suur osa õpilasi pealiskaudselt ja vähesel hulgal ringide töösse. Need huvialadeta õpilased, kes vaid uudishimust ja ajaviitmiseks ringides tegutsevad, laostavad tunduvalt ringide tööd. Siiski tuleb siin ka viga otsida õpilaste isetegevuse juhtkonnast ja organisatsiooni korraldusest, sest enamalt jaolt on ringide tegevus juhuslik ja korratu. Ringe peaks tegevamini koondama isetegevuse keskkorralduse ümber, kes juhiks ja kontrolliks ringide tööd. Õpilaste hääldes oleks ringide ja nende rühmade tööaegade ja isetegevuslik ettevõtete toimumisaegade kohta kas kuuks või veerandaastaks koostada vastav kava ja tabel. Seejuures tuleks vältida tegevusaegade kuhjumist üksikuile nädalapäevadele.

Meie kooli isetegevuse harrastamine toimub kella poole neljast kuni kuueni. See ajavahemik näib aga veidi varasena, kuna isetegevust oleks sobivam harrastada päälle kodust õppetööd, kella kuuest kuni poole üheksani. Õpilane saab siis rahuldustundega ja süvenenult isetegevusest osa võtta, teades, et ta on õppeülesanded kodus juba lõpule viinud.

Mis puutub kooli juures töötavasse skautlikesse rühmadesse, siis siin on sisemine töö loid, võrreldes teiste organisatsioonide tööga. Kuid see on vabandata, sest laialdase isetegevustöö kõrval ei jätku kõigeks aega ega indu.

Lõpuks loodan, et isetegevustöö uues hoones, kus töötamisvõimalused soodsamad, muutub kavakindlamaks ja süveneb veelgi.

Leo Poltan.

Viuli laul.

*Vaikses õhtuhämaruses
Videviku tunni a'al
Tasa, tasa viiul kõlab
Kaugel, kaugel metsa ra'al.*

*Tasa, tasa helid sõudvad,
Tasa, tasa kajavad,
Unistuste maale jõudvad,
Kus on õitsmas õnnea'al.*

*Vaikse sinijärve kaldal
Asub kaunis kodukoht.
Kaugelta ta juba kutsub
Väsind kojutõttajat.*

*Loojuv päike peegeldumas
Sinijärve pinnala,
Puude lehed kohisemas
Uinub järv maa rinnala.*

*Seda laulu viiul nuttis,
Metsa kohin kostis teel,
Siis kui rändur puhkel tõttis,
Kaugel oled kodunt veel!*

HEINO VAASMA.

Meie õpilaskonna isetegevusest.

Meie kool võib tagasi vaadata kahekümneaastasele isetegevusele. Nende aastate kestel on püstitatud eesmärgid, on püütud neid saavutada, taas seatud uusi sihte jne. See-ga on need aastad olnud otsinguaastaiks. Nende otsingute sihtpunktiks näib kujunenud olevat meie

uus õpilaskonnas - õpilaskond. See organisatsioon haarab eranditult kõiki Rakvere Gümnaasiumi ja Keskkooli õpilasi ja selle eesmärgiks on süvendada neis ühtekuuluvuse-, vastutuse- ja kohusetunnet. Samuti ei jäta see organisatsioon oma soodustavat mõju

avaldamata ka õpilaste jaatava maailmavaate arendamisel ja süvendamisel.

Oma lühikese, kuid hooga tegevusaja vältel on suudetud juba nii mõndagi tähelepanuväärset luua. Nii oleme saanud endale kauaigatsetud ajakirja ja lugemislaua. Kuid peale eespoolmainitute on veel tulemusi, mis küll otse käegakatsutavad ei ole, kuid mis on ometi hinnatavad. Nii oleme üle saamas ja osalt juba üle saanudki huviringide-vahelisest hõõrumisest. On möödumas need aastad, kus kaasringile vaadati kui soovimatule võistlejale. Loomulikult ei jätnud see mõjustamata huviringide tööd, mis ei saanud seetõttu kujuneda kuigi edukaks. Tervitatavaks sammuks oli ka huviringide arvu piiramine, mille soodustavas mõjus vist küll keegi ei kahtle. Seega võib ütelda, et oleme teinud suure sammu paremuse poole ja seda eriti selles osas, mis puutub õpilaskonna omavalitsus-allüksustesse. Põhialus isetegevuse hoogsaks arenemiseks on olemas.

On juba vana ning tuntud tõde, et kus üks häda lõpeb, seal teine algab. Kuid seekordne häda ähvardab tulla sealt, kust seda kõige vähem teati oodata. On õnn, et on veel tegemist ainult hädaohuga, aga aga kui peagi see hädaoht ei või muutuda reaalsuseks. Olen märganud, et suurt osa meist on vallanud mingi loiduse ja hoolimatuse tunne huviringide töö vastu. Välja arvatud teatud erandid, on peaaegu üldiseks nähtuseks, et ei taheta teha tegemist huviringide tööga. Paiguti läks asi isegi niikaugale, et oldi sun-

nitud välja töötama karistusnorme, et kokku „hirmutada“ otsusevõimeliseks koosolekuks vajalikku liikmete arvu. Küsitavaks jääb niisuguse sundkorras tehtud töö edukus. Ei ole huvitusetä märkida siinkohal seda lauset, mille taha püütakse peita oma ükskõiksust asja vastu. Nimelt üteldakse, et meil on puudus „eestvedajaist.“ Lubatagu mul siiski asuda vastupidisele arvamisele ja ütelda, et puudus on just neist, kes võiksid tehtavat tööd innukalt juhtida.

Traagika seisab ka veel selles, et ringide juhatustes leidub õpilasi, kellel puudub üldse huvi asja vastu. Selles on suuri teeneid neil vastutustundetuil õpilasil, kes ringide peakoosolekuist võtsid osa sihiga, et „saaks vähe nalja.“ Sellest „nuhtlusest“ pääsesid ainult paari huviringi peakoosolekud, kus õpetaja autoriteet suutis luua meeolelu töötamiseks.

Asudes mainitud väärnähtuste põhjuste otsimisele, on siin väga raske asuda mingile kindlale seisukohale. Kas viga peitub töö õpilasisorganiseerijais, kes ei ole suutnud pakkuda laiemat hulka huvitavat tegevust, või õpilasis-töölisis, kel ei ole huvi asja vastu, on küsimus, mis oleks tänuväärt aineks ühel vaidlusõhtul. Siis saaks teada suurema hulga õpilaste arvamist, mis oleks suureks kasuks kaotajale poolele, et oma seisukohti ümber korraldada. Sest asjaolu, et meie isetegevus senini on arenenud tõusu suunas, kohustab meid seda tulevikus üha sihikindlamalt jätkama.

V. R.

Meie õpilaskonna isetegevusest.

Juba vanad kreekklased tunnustasid juhtlauset: „Terves kehas terve vaim.“ Sellega tahtsid nad väita, et inimese elus mängib suurt osa kehalise ja vaimse jõu harmooniline areng.

Meie koolidele on sageli õigustatult ette heidetud, et nad ei kasvata niivõrd kui, pakuvad teoreetilisi teadmisi. Koolieas hakkas kujunema juba õpilaste isiksus ja karakter, ja kuna elus etendab tähtsamat osa inimese iseloomu ning tihtigi suure teadmiste pagasiga, kuid iseloomutu isik jääb varju tugeva tahtega isiksuse ees, siis on tänuväärne moodsa pedagoogika vool, mis õpetab: „Rohkem iseloomu kasvatust kui teadmisi!“ Meie näeme tänapäeva riigimeeste hulgas teovõimsaid mehi, kes on omandanud koolitarkust üsna vähe, kuid siiski juhivad maailma saatust.

Meie kool on püüdnud õpilaste isetegevuse alal palju korda saata. Meil tegutseb iseseisev õpilaskonnad oma juhatuse ja mitmete ringidega. Need ringid jagunevad oma laadilt kahte suurde rühma: teaduslikkudeks ja pool-ajaviiteringideks. Esimesse rühma kuulusid Ajaloo Ring, Kunsti Ring, Kirjandus-Ring ja teised. Teise rühma Spordi-Ring ja Male-Ring. Kõikide nende ringide eesmärgiks on pakuda õpilastele omaalgatuse ja isetegevuse võimalusi. Teaduslikke sihte taotlevad ringid püüavad pakuda õpilastele isetegevust teaduslikul väljal. Kuna aga nende tegevus on paraleelne koolitööga, ja et õpilased on niigi koormatud õppeainetega, siis suudavad need ringid kõita vaid väheseid õpilasi. Pealegi takistab nende ringide tegevust juhtide puudumine ja juhtimisoskuse ning kogemuste vähesus. (Võib-olla, et kirjandus ja kunst ei

olegi igapäevale kohaseks teotsemisväljaks — anded! Toimetus.).

Eesmainituist oma sihilt erinev on kooli kooperatiiv. Tema eesmärgiks on õpilaste ühistevõime arendamine. Kuid kahjuks meie kooli kooperatiiv ei näita küllalt aktiivsust. Ta operatsioonid piirduvad vaid õpilastele vihikute ja kirjutusvahendite hankimisega. Kooperatiiv peaks aga oma tegevust laiendama muretsedes õpilastele raamatuid, võimlemiskingi, vormimütse ja teisi õpilastele tarvisminevaid esemeid. Võib-olla on kooperatiivi loius tegevuses süüdi jällegi küllalt energiliste juhtide ja vaba aja puudus.

Kõigi nende ringide tegevuses on eesõigus vanemate klasside õpilastel, mis on iseendast loomulik. Kuid see ei tohiks heidutada nooremaid. Nendelegi jääb võimalus tegutsemiseks — nad võivad korraldada klassiõhtuid, anda välja klassiajakirja jne.

Mitte vähemad oma tähtsuselt ei ole nõndanimetatud pool-ajaviiteringid nagu Male-, Spordi- ja Fotosektsioonid. Õpilased töötavad teoreetiliste ainete kallal koolis niikuinii ja nad vajavad oma vaba aja veetmiseks puhkust ja meelelahutust. Seda suudavadki pakkuda Spordiring oma sportliku tegevusega. Malesekts. maletamisega ja Fotosekts. kunstimeele arendamisega.

Peale selle tegutseb veel väljaspool kooli mitmesuguseid organisatsioone. Tähtsamaiks neist oleksid Skautide, Noorte Kotkaste, Gaidide ja Kodutütarde organisatsioonid. Kõikide nende organisatsioonide peamine ülesanne on kasvatada noortes iseloomu, huvi töö vastu ja kehalist jõudu. Mis neis organisatsioonides aga eriti võlub, on poiste ja

tüdrukute vaba isetegevus. Üheks isetegevuse ilusamaks alaks on laager, mis viib meid, linna noori, loodusele ja tema tundmisele lähemale.

Elu on raske võitlus olemasolust. See nõuab inimese jõudude kõigekülgselt väljaarendamist. Ühe-

külgne, saamatu teadusmees on tihti elus abitumgi kui koolihariduse ta lihtmees. Sellepärast on elus teadmistest üksi vähe, vaid on tarvis ka tahtejõudu ja iseloomu. Seda tõde tundsid juba vanad spartalased.

V. Kruuse.

Varane hommik.

*Kuu ühel pool, teisel
koidulend:*

*Kuu mu öde, koit on
minu vend.*

Kuu vasakul, koit paremal.

*Vend: „Hommikut! hääd ööd, mu
öde, sul!“*

H. Belloc'i (The Early Morning)
järel. ingl. k-st
ENDEL KUKK

Geniaalsusest.

Palju kooliga vastuolus seisvaid teadusemehi on omandanud oma teadmised raamatutest.

Mõnes suhtes on raamat võib-olla parem kui õpetaja koolis, sest raamatu lugeja võib lugeda nii aeglaselt kui tal tarvilik sisust arusaamiseks. Raamat on ka alati kättesaadav ning temast võib vajaduse korral oma teadmisi värskendada. Sellepärast edeneb sageli õppimine raamatuist kiiremini kui õppetöö koolis. Kuid raamatuist üksi veel ei aita. Noorel peab olema ka abistaja, see abistaja ei või aga noorele hakata peale sundima oma võib-olla konservatiivseidki vaateid ning sihte, vaid ta peab noort aitama selles sihis, mida see ise endale on eesmärgiks seadnud.

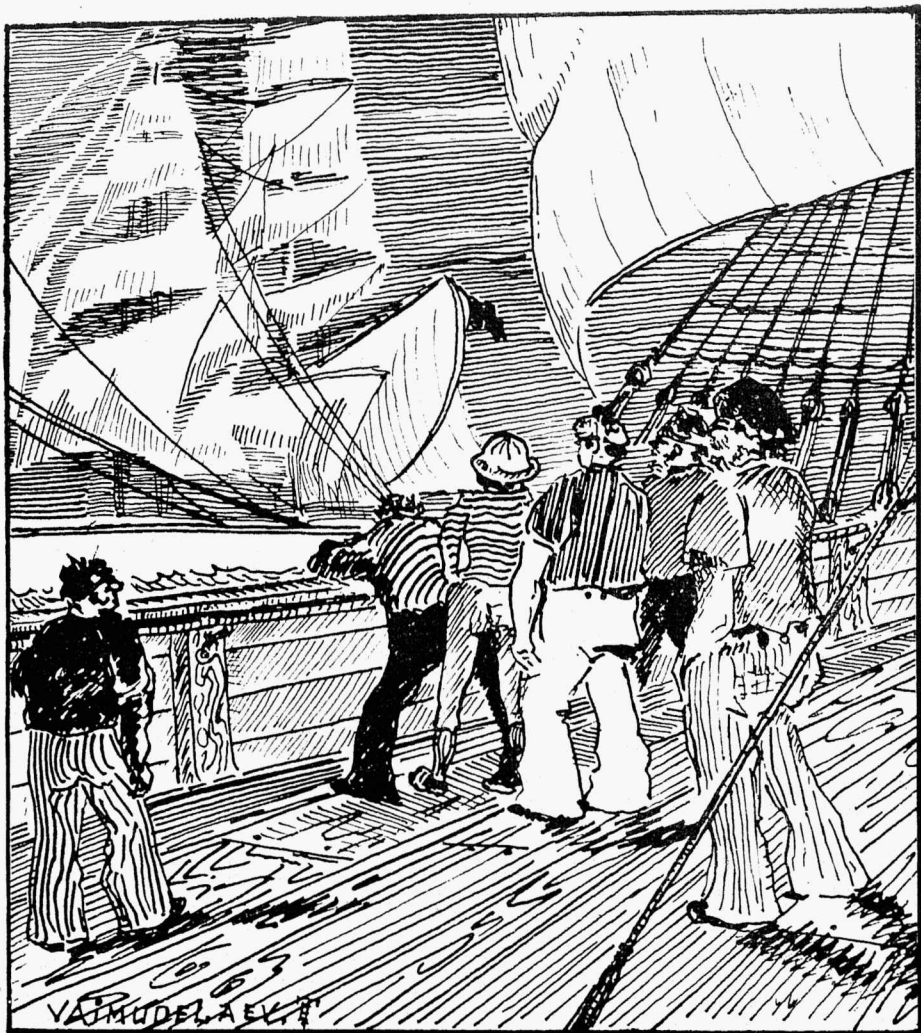
Harilikult arvatakse, et mida vanemaks ja targemaks geniaalsed inimesed saavad, seda suurema tähtsusega töid nad avaldavad. Kuid tõeline elu näitab teist. Suurem osa teadusmehi on avaldanud oma parimad tööd 20—30 a. vanuses. (Goethe, Schiller,

Newton, Abel, Linne, Mayer, Joule, Golding, Helmholtz, Ludwig, Brücke, Du Bois, Reymond, Scheele, Burze lius jne.) Nii võiks veel terve rea näiteid tuua.

Nüüd tekib küsimus, millest on see tingitud, et parimad tööd on avaldatud täisea esimesel aastakümnel?

Tähtsamaks põhjuseks oleks jällegi varane valmimine, mis võimaldab palju varem ettevalmistusega lõpule jõuda ning iseseisvale tööle asuda. Mis keskpäraste võimetega inimesel aastaid tarvitab, on geniusele selge juba mõne kuuga. On arusaadav, et niisugusel juhul pikk kooliaeg oleks geniusele ainult kammitsaks ning tulevad ette kooliga vastuollu sattumised. Geeniuste tööd on olnud alati selle rahvuse teaduse auks ning kogu maailma kasuks. Sellepärast oleks tarvilik juba geeniust tunda noorpõlvest, et aja jooksul temast välja arendada tüsedat teadusmeest, kellest oleks au kogu riigile ning rahvale.

J. Erm ja O. Nurkse.

Vaimudelaev. E. Tatrik.

„Sai käidud“ Valgas.

Et karsklasist paljut maapealse-
te poolt lugu ei peeta — see oli mul-
le ammu selge. Et aga ka kõrgemad
võimud seda teevad — seda ma küll
seni ei teadnud. Nüüd aga tean. Ni-
melt tuli kaua vaeva näha enne,
kui jõuti maha pidada Eesti Noor-

soo X kongress. Alguses pidi kong-
ress toimuma Tartus. Kõik on kor-
ras, kava on hästi pikk ja pidulik
— nõustun sõitma. Siis äkki päev
või paar enne jõulu — kongress on
hoopis Valgas. Tartus pidavat
kongressi vaid mumpsipisikud.

Hästi, jonne ei tohi jätta, olen nõus sõitma kasvõi kaugemalegi kui Väika. Kõige suurem üllatus ootas mind Valgas. Seal selgus, et kooliarst oli keelanud Valgaski kongressi pidamise. Kuid siis igasuguste võimu ja vaimu vahenditega saadud nõnda kaugele, et lubatud siiski.

Kui nüüd juba jutujärjega Valgas, siis mõni sõna ka Valgast enesest. Elanike arvult on Valga sama suur kui Rakveregi. Kuid linna välimust sellel linnal küll ei ole. Igal pool lagunenud plangud, viltuvajunud majad, suured maalihakad kesk linna; kuid ei kasva siin ei puud ega põõsast ja ometi pole legendik ka laada- ega turuplats. Igas teises majas on juukselõikaja, juuksetööstus või kuidas see nimeus ka poleks, kuid mille ülesandeks on vastava raha eest vabastada üleliigseist habeme- või juuksekarvust ja „elektritoolil“ õrnemale soole pähe manada igasuguseid rulle, lokke ja kujundeid, millele ei oska kuidagi nime leida. Igas kolmandas majas on kõrts. Seega väga sobiv linn karskuskongressi pidamiseks. Ülejäänud majades on nõõrikauplused. Miks just need, sellele ei saanud ma oma kahepäevase uurimise järele mingile otsusele. Siiski leidub ka erandeid: mõnes haruldases majas on toiduainetekauplus või midagi muud erinevat. Tänaval liikuvate inimeste hulgast tunned päris kergesti, kes on eestlane, kes lätlane, kes eesti juut ja kes läti juut. Mingit silti ega plakati neil seljas küll pole, aga vaistlikult oskad vahet teha.

Valga on ju selle poolest kuulunud linn, et see on sõbralikult pooleks jagatud naaberriik Lätiga. Sellepärast oli ka esimeseks mureks üles otsida piir. Naaberlinna „delegaadiga“ asusime omal käel seda teema. Aga kuidagi ei saanud selgeks, kus on lõunakaar. Ilm oli pilves, päikese järgi ei saanud seda otsus-

tada. Lõpuks tegime kirikuristi abil kindlaks, kuspool asub Riialinn, ja hakkasime minema. Lääksime. Linn lõppes, aga piiri ei kuskil. Küsisime siis ja tuli välja, et olime päris õigel teel, ainult veidi pikavõitu teel. Läti piirini jõudmiseks tulnuks meil teha ring ümber maakera. Sellest loobusime, pöörduisime ja läksime lühemat teed. Läti piir lookleb mööda oja. Tollimajad asuvad teine teispool ojakallast. Läti tollimaja lipuvardas rippus mingi roosakas kalts ja alles pika uurimise järele selgus, et olime patustanud naabrite lipu vastu. Isikutunnistusi polnud kaasas, kuid siiski käisime ära Läti pinnal. Kahjuks puudus aeg Valgaga lähemalt tutvumiseks, sest kongressi kaks tööpäeva andsid vaid kahetunnise lõunavaheaja, mille jooksul tuli hoolitseda „ihutoidu“ eest ja sirvida ajalehti.

Kongress avati 28. dets. Valga gümnaasumi ruumes. Selles koolimajas on ruumi paljudele teistele kesk- ja kutsekoolidele, sääl on olemas mingisugune läti kool, kaubanduskool jne. Kongressi avas ENK esimees J. Tork igavesti noor ja alati optimistlik. Siis tuli tervitusi Valga gümnaasumi juhatajalt ja ÜENÜ esindajalt. Selle järele tuli juhatause ja sekretäri valimine. Ka nende ridade kirjutajale anti lahkesti võimalus istuda toolile, näoga 60-päise pinkidel istuva kongressi poole, kuid iga asja eest tuleb maksta, nõnda sellegi mõnu eest. Tuli hakata kirja panema seda, mis referendid ette kandsid ja mis kõnelesid kongreslased. Päeva huvitavaim referaat peeti päeva õhtupoolikul, umbes 80 temperatuuris mag. Elango poolt. Referent käsitles neid põhjusi, mille tagajärjel noored hakkavad alkoholi tarvitama ja esildas lõpuks väite, et alkoholi tarvitav noor on kas selgrootu olend või idiot. Õhtul al-

gas ENR asemikekogu koosolek, kus senine juhatus valiti tagasi, võeti vastu moodunud aasate aruanded ja uue aasta eelarve. ENK tegevust otsustati laiendada kogu meie noorsoole, mitte ainult koolinoorsoole nagu seni. Laiendamine toimuks juba valmisolevate organisatsioonide kaudu, nagu seda on Noored Kotkad, skaudid jne. Hilisõhtul lõppes tööpäev ja külmast värisevatena tõttasime öökorterisse, mis kõikide vaimude kiituseks oli hästi köetud, nõnda et kongressiruumes kontidesse pugunud külmavimm haihtus. Ainult köeti kongressiruumi üks kord päevas päevas — hommikul — ja pika päeva ning külmade ilmade tõttu oli õhtul päris mõnus teha „karskustööd palitus, kinnastes ja talvemütsiga peas. Aga leidus ka „kangelasi“, kes uskusid oma „tuli-hinge“ ja ajasid läbi ilma palituta; üks selline ülioptimist oli ka Rakvere ainuke esindaja. Tulemused ilmsid juba järgmisel hommikul — häälel oli kõla, mis meenutas varese kraaksumist, kuid päeva peale see häda andis järele. Teise päeva kavas oli keskseks referaadiks P. Vihalema „Kõneoskus“.

Õhtul algas kõnevõistlus, mis oligi mu kongressile sõitmise peapõhjuseks. Võistlusele oli üles andnud üle 15, kohale ilmus ja võistles aga 11 noort. Kõne teema oli vabalt valitav ja kõne tuli kodus ette valmistada. Kõnevõistlusele kogunes silma järele hinnates üle 100 pealtkuulaja, kes pidid aga kahjuks vaikides pealt kuulama. Aplausid ja vahelehiüded olid keelatud. Pääle loosivõtmist algaski mu elu esimene ja võib-olla ka viimane kõnevõistlus. Läks enne aega, kui järjekord jõudis minuni. Olin number 9. Paljud võistlejad eelistasid koridorides jalutamist klassiruumis paigalustumisele. Kõik kõnelejad võis jaotada kahte gruppi, ühed

olid deklamaatorid, teised rohkem kirjanikud, kelle laused olid raamatulised, kuid kes rahulikult kõneldes ja hea sisuga võitsid häid kohti, deklamaatorid said ainult ühe kolmanda koha ja paar lohusuhinda. Enda kohta ei tea hästi ütelda, kummasse klassi ma kuulun, kuid žürii otsuse järgi olnud see klass parem järgmisest, seega siis vist süntees neist kahest voolust. Kõne sisuline analüüs on ilmunud „Rahvalehes“, seepärast puudub mõte seda siinkohal teha.

Kõne järjekord tuli mulle pärnaka Aasma järele, kes sai II auhinna. Millegi pärast olin kongressi kestel saanud võrdlemisi populaarseks ja mind tervitati nagisevasse kõnetooli astudes üliõpilasliku kombe järele — jalgade sahastamisega. Kõne kestel, kui kõnelesin meie liidunaabreist, oli kuulda ka vahelehiüded. Üks „õige“ poetus koguni ühe žürii liikme huulilt. 17 minuti ja 45 sekundiga oli mu kõne „Homse Eesti ülesandeist“ maha peetud ja olin jälle vaba isik.

Pääle kõnevõistlust tuli teelaud, kus anti teada ka kõnevõistluse tulemused. Lauakõnedest oli humorikam hr. Torgi oma, kes muuseas kutsus kõiki kongressi oma 100-ndale sünnipäevale, mis pidi peetama umbes poole sajandi pärast. Pääle lühiaegset tantsu oli kell jõudnud 11-le ja oli aeg lahkuda.

Lühikene uinak ja varahommikul algas sõit kodu poole, kuhu jõudsin pääle Tartus peatumist, kaasas „külakingitusena“ mumps, mis sidus mind paariks nädalaks voodi külge. Kooli tulnud; sain kätte ka oma auhinna, kahekümne krooni eest kirjandust, mille peatuuma moodustas kogukas „Jaan Tõnisson“.

*Praetor cholaris rei publicae
Gymnasii Raquerensis.*

Veste.

Rahupühad, mis mõnele koolipoisile-koolitüdrukule olid võib-olla ka raskeiks katsumis-, kannatus- ja nutupühadeks, möödusid paljudele daamidele ja -härradele“ jätsid märkamatuks. Üksikutele gümnaasiumi viimase klassi „seltskonnanood rahupühad aga oma mitmesuguste ja lugematute jõulupuu-, kontsert-, tantsu-, plini-, tee-, pannkoogi-, tulu-, küünlavalguse-, perekonna-, lambivalguse-, näokatte- ja paljude teiste säärase lõbutsemisõhtute ja koosviibimistega unustamatuid, surmalaupäevani meelepüsivaid mälestusi. Minust möödusid need „õhtute ja koosviibimiste perioodid“ suuremat tähelepanu pälvimata. Õieti oli küll mu täielik tähelepanu siiski neile pööratud, kuid sellest ei olnud mingit kasu, sest seda tähelepanu osutamist noile lõbutsemisõhtutele ei saanud ma kuidagi väljendada ega praktiliselt läbi viia, sest isa-ema ütlesid, et vaat nüüd on rahupühad ja sa, poiss, istu vagusasti nurgas, loe piiblit ja pidulkaimistel olgu lõpp... Nii siis oligi. Istusin kaks nädalat vagusasti kodus, kuid piiblit ma nurgas siiski lugema ei hakanud, vaid ajasin niisama söömise ja magamisega päevad õhtule ja ööd hommikule, kuni ühel päeval tabas mind üllatus — ajaviitekirjanduse näol. Nimelt toodi mulle maal elavalt sõbralt ilmatupikk, mitmepoognaline kiri, millega mul oli hiljem palju tegemist, enne kui jõudsin selle lugeda „otsast lõpuni.“ Et mu sõber käsitles selles kirjas mitmesuguseid koolipoisi-elusse puutuvaid küsimusi, mis kindlasti huvitab ka teisi koolipoisse ja -tüdrukuidki, siis mõtlesin avaldada selle kirja, kuigi sõber sellest ise ei tea, ja esitada sellest „sõnasõnalise lühendatud ümberjutustuse.“

Kiri algab:

Armas aatekaaslane!

Haloo! Haloo! — Siin Jorhh!... Võimas elektriseeritud eetrit läbiv pinge, kooli pinge, mis ühendab kõiki selle pinge all ägavaid ja tema elektrilaengust tabatud koolipoisse ja -tüdrukuid, ühendab sind ja mind, kaht koolipoissi siin maailmal, kelle koolist ärajäämine võib umbes sajamiljonilise õpilaste arvu muuta tervelt kahe üheline võrra väiksemaks, nimeilt 99.999.989-ks, mille tõttu, olles maailmastatistika suhtes üheväärsed, julgengi sulle saata käesoleva kirja eeldusega, et sa ei pea end linna poisina liiga uhkeks... Ära pane pahaks mu kirja suurejoonelist algust, sest väikesed poisid-tüdrukud ja rumalad puuduliku haridusega inimlapsed teevad alati sääraseid suuri sõnu. See on eriti moes meil Magalamas ja seepärast ei taha minagi kasutada labasemaid sõnu ega rikkuda koduküla traditsiooni. Aga nüüd asja juurde... Sa palusid kord mind kirjutada minu elustolust. Tahangi nüüd tulla sellele su palvele vastu ja kirjutada veidi enesest ja elust-olust ja paar kilukest pista sekka ka koolistki, sellest vanast madalamast majast, kus ma praegu koidega ametisõbrust pean ja nende kombel raamatuis tuhnin.

Hakkan kohe siis otsast peale.

Kõigepealt pühadest — jõulupühadest. Pole nende kohta küll midagi halba kirjutada ega eriti hiilgavalt headki, sest möödusid teised nagu pühad ikka — suure söömise ja joomise tähe all. Tähelepanu ja kirjeldamisväärsust evivad, vähemalt küll minu arvates, aga kõigepealt eelpühadeaegsed nädalakesed, mis olid põimitud täis igasugu

„Mill' jõuab laev ju kaldale!“ R. Kello.

seid pingutusi ja põnevusi. Üheks esimeseks põnevussilmapilguks oli jõuluõhtu korraldamine koolis, kus siis sai tähistada nii, et selg higine ja jalad rakkus. Ja lõbu ja rõõmu seda oli nii laialt, et jätkus seda järgmiseks hommikukski. Tulime lõbusas meeleolus kooli jälle hommikul tagasi, suus ikka veel eelmisel õhtul söödud praänikute, õunte ja kompvekkide magus maitse. Lõbutseme siis hommikulgi veel ja lõime tantsu ega hoolinud jalarakkudest. Aga kolmandas tunnis, kui anti „jõulutunnistused“, venisid paljudegi äsjaste lõbutsejate näod alul imepikkadeks, imestunud ja mornideks lõustadeks, milledes veidi hiljem hakkas kahvatu suu tõmbuma kapsarauataoliselt kõverasse, et hetke pärast virilduda koos oma peremehe „kogu olemisega“ hüsteeriliseks nutuks. Vaatasid siis need nutjad oma tunnistust ja tegid pähe säärase näo, et oh taevake — mis ma olen teinud! Kõikide

näod ei veninud aga siiski pikaks; mõnel läks imestusest ka laiemaks, nimelt rõõmuüllatuse tõttu. Ja need viimased, kellele nägu läks rõõmust laiemaks, need olid siis nii rõõmsad ja ülemeelikud, et naersid nii, et suu ulatus kõrvadeni ja pisaradki tilkusid silmist ja hõiskasid ja hüplesid nagu hullud. Selle tagajärjel tekkis klassi õpilasist säärane imelik üldpilt, mil ei suutnud ühtegi õpilast tunda, sest igauks oli äärmise üllatusrõõmu või kahjutunde tõttu muutunud oma fassaadi poolest nii imelikuks, et oli võimatu aru saada, kas see või teine sihverplate kuulus Mannile või Mikule. Klass oli siis nagu hulludega täidetud, sest peagi hakkasid ka rõõmutsejad vulistama pisaraid — rõõmupisaraid, ja et pisar on ikka pisar, hoolimata sellest, kas ta on tulnud kurbusest või rõõmust, siis ei saanud palju ka aru, kes nuttis rõõmu, kes kurvastuse pärast. Nuttu aga oli laialt, nii et

pisarate aurumusest muutusid aknaklaasidki röskeks... Mina aga sellest teiste vesistamisest ega higistamisest ei hoolinud, vaid mõtlesin ikka, et vaat, kus naljavurled — nemad satuvad nii suurde segadusse selle tühipalja täiskirjutatud lehe pärast! Istusin seepärast käsipõsakil pingis ja jälgisin rahuliku südamega õpetajat ja nutvaid kaasõpilasi. Polnudki minul ka teiste kombel vaja end ärritada, sest mul polnud ju mingisugust halba oodata! Olin ju nii korralikult võtnud osa ringide tööst ja tantsuõhtuist, kasutanud korrapäraselt spikreid ja kaasõpilaste vihikuid, takseerinud klassitööde ajal mõnikord õperaamatuidki ja lahutanud testi-de ajaks need korralikult, parema käsitsemisvõimaluse saavutamiseks, üksiklehtedeks. Polnud siis ime, et ma olin muretu oma tunnistuse pärast. Polnud ju, mille pärast muretseda! Kui siis sain selle tunnistuse kätte, leidsin, et mu lootused polnudki mind palju petnud. Tunnistuse hinded polnudki kuigi halvad, kuid eriti head nad ka just ei olnud, oli nii keskelt läbi — rohkem kuldse kesktee moodi, ja nagu ma tean geomeetriast, on see kuldne kesktee iseenesest päris vastuvõetav asi. Ja see rahustas mindki. Paitasin siis õrnade pilkudega seda lehekest ja olin saavutustega täiesti rahul, sest tõepoolest polnud tunnistusel midagi rahutusttekitavat. Oli teisel oma kolm nõrka, kümmekond puudulikku, rahuldavaid mitte ühtegi, ja väga häid tervelt kolm: käitumine, usuõpetus ja laulmine. Seega täiesti suurepä-rane tunnistus! Häid küll oli natuke vähe, õigemini küll mitte ühtegi — see mõte tegi mind vähe tuseaks, kuid selle eest polnud ju ka mitte üht rahuldavatki! Puudulikke tundus küll olevat natuke liiga palju, kuid lohutasin end sellega, et küll nad kevadeks „ära parandan“ — vaja ainult rohkem

käia tantsuõhtutel, spikerdada ja sagedamini kasutada kaasõpilaste vihikuid. Olin siis nii täiesti rahulik — ei nutnud ega naernud, ei vesistanud ega higistanud. Rahulikuks läksin koju ja viskasin tunnistuse laia žestiga isa-emale, et vaadake, kuipalju puudulikke olete teinud mulle oma keeluga, et pole mind lasknud nii sageli tantsuõhtutel käia. Isa-ema asusid aga teisel seisukohal, leidsid, et olen käinud isegi liiga sageli tantsimas ja kurjustasid, minnes isegi tegudeni. Ja tead, Roobu, siis tabas mindki, ja nimelt just minu istmikku, see koolipinge elektrilaeng, millest kõnelesin sulle kirja alul. Mul on sellest sulle häbi kirjutada, sest oleks see elektrilaeng tulnud õpetaja poolt, poleks asi olnud hull, kuid et see tuli isalt ja pealegi veel niisugusele „tasapinnale“, siis ei ilge ma hästi oma kõrvugi kanda.

Isa oli siis kuri ja ema paukus, kuid mina mõtlesin, et ärge kurjustage! — küll näete varsti, kuidas te poeg läbib kooli tantsides nagu nuga värskes või. Teisel päeval ei saanud ma enam hästi istuda, pidin lamades päeva õhtule ajama ja pikutades emale vorstivardaid voolima...

Nojah, kui aga saabusid pühad, oli vana vaen ja mu tunnistus jälle unusatud ja taas olin emale illikuku pojake ja murumunake. Moodustasime jälle perekonna, kus pole vaenu ega lahkkelisid, ja võtsime rahupühad vastu täie harduse ja väarikusega. Isa-ema käisid sageli kirikus, mina aga logistasin suuskadel piki mägesid ja harjutasin naabri Karlaga igasuguseid suusanõkse — telemarke ja kristiiniaid, mida ma sugugi selgeks ei saanud. Karla näitas, et õige telemargi peal peab kukkuma, kuid mina jäin alati püsti ega saanud aru, kuidas kukkumist läbi viia. Õigupoolest polnud mul selleks jul-

Nool ja laul.

*Õhku lasksin ma noole;
ta langes — kuhu poole,
ei teadnud ma. Kadus välguna,
mida mul võimatu jälgida.*

*Õhku paiskasin laulu ka.
Ta langes, kuhu — ei tea,
sest laulu ei nähta ka silmaga,
mis noole ehk võiks veel tabada.*

*Kaua pärast seda ma
leidsin noole tervena
tammest ja laulu
sõbra südame kaudu.*

H. W. Longfellow
(The Arrow and the Long)
järel ingl. k-st.

ENDEL KUKK

gust, sest kartsin, et saan kukkudes häda, kuid kui Karla pahandus ja keeldus edaspidisest õpetamisest, otsustasin kõik julguse kokku võtta ja puhta ning õige telemargi sooritada. Nii hakkasingi siis laskuma kõrgest mäest, mõtlesin ainult, kuidas telemargi juures kukkumist teostada, ning kallutasin end tugevasti maa ligi, nagu seda oli teinud Karlagi. Läksin siis nii liigati-loogati mäest alla, kuni — kukkusingi. Tundsin lume pöörast sahinat ja olin rõõmus, et ometi olin teinud puhta ja õige telemargi! Kuid kaua ma seda hetkelist rõõmu ei saanud kasutada, sest vajusin äkki kokku nagu nuialöögist. Kui siis taas kõrvade kohisedes toibusin, leidsin et olin sooritanud kukkumise veel paremini kui Karla. Karlal polnud telemarkide ega kukkumiste sooritamisest ühtegi tõendust, ja seepärast oli vaieldav, kas ta oli neid üldse sooritanud, kuid minul oli tõendusi, eriti tõendusi kukkumise kohta, külluses. Nii oli nina kirju lumialuse maa tuhnimisest, „keha“ oli taas nagu peale koolipinge elektriööki, kriima-kraama — nahk läks

kiirkordselt ja kahest suusast oli saanud korraga neli väikest. Karla, kui nägi seda, naeris et kõht kõveras, minul oli aga kahju oma purunenud suuskadest ja järgmisel hetkel hakkas tugev käsitsivõitlus kahe „telemargitseja“ vahel. Kui jäin peale kaklust maha uimasena konutama, tunnistasid mind lumised väljad, katkised suusad, valusad ribikondid ja suurenevad muhud näol, kaotajaks pooleks. Seepärast olen nüüd Karlaga hirmus vihane.

Jälle läks nii mitu päeva, et ei saanud istuda. Kuid see oli ka omast kohast hea, sest nii polnud mul vaja kirikusse minna, vaid võisin pühi veeta söömise ja magamisega. Oli siis pagana hea tuju, kui sain kere vitsutada mehemoodi head pühadetoitu täis ja siis magada, et jälle järgmiseks söögiajaks ärgata. Sõin siis ka nii, et kõht ägises. Verivorsti üksi higistasin niipalju põske pista, et kael ja kõrvadealune läks paistesse nagu rattarumm. Kaela ümbermõõt tõusis kahekümne sentimeetri võrra ja seepärast kartsin, et seisan rasvumis-

hädaohu lävel. Kartus aga vähenes, kui nägin naabrupoisegi ebaharilikult paksude põskede ja longus kõrvadega. Arvasime siis kõik, et see on tulnud liigsöömisest ja otustasime seepärast söömist pidurdada. Kuid naabri Joss, kel samuti kõrvadealune paistes, seletas, meile, et temal hakanud kõrvadealune peale seda paiste ajama, kui ema teda kord kõrvast valusasti vedinud. Kui nädalase nälgimise järele meil paistetud ei alanenud, mõtlesime, et kes teab, mis meiega ongi ja lidusime kõik hirmunult arsti juurde. See siis rahustas meid ja ütles, et polevat meil ei rasvumist ega muud, vaid tühine mumps. See mumps, mida teie pool võib-olla ei tunta, olevat üks peen saksa haigus, mida võivat tunda saada ainult noored inimesed ja mis olevat eesti keeles seletatult — seatõbi. Kui arst seda kõike kõneles, meenus mulle Magalama pastori tütar, kes oli tulnud Tartu ülikoolist jõuludeks koju ja kel oli kael olnud samuti paistes nagu nüüd meilgi. Saime nüüd kõik aru, et tema oligi toonud selle sakstehaiguse Magalamasse, ja olime kõik rõõmsad, et saame nüüd meiega seda saksahaigust põdeda, sest oli ju pastori tüdargi rohkem nii poolsaksa ehk kadaka vurhvi.

Kui siis kõnelesin kodustelegi oma haigusest, teadis vanaema, kes oskab ka unenägusid seletada ja nähtuste järgi tulevikku kuulutada, anda selle haiguse vastu järgmise retsepti: võtta noorkuu ajal neljapäeva öösel unise vasaku käe kahe esimese sõrmega õhtul voodi ette soolavee nõusse asetatud vanakuu kuupaistelisel õhtul õues tapetud kümneaastase emise esimese vasaku jala vasakpoolse sõra vasakpoolne alumine külg ja hõõruda rõskele aknale näpuga tõmmatud ristli juures paistetanud — seatõbist — kohta, siis kaduvat haigus nagu käega pühitult. Mina seda ret-

septi ei uskunud ega kasutanud ja seepärast olin ikka veel seatõbine, kui läksin peale pühi kooli.

Nagu koolis selgus, olidki pühad möödunud mumpsi tähe all ja suurem osa kaasõpilasist oli põdenud seda kuulsat haigust. Teataval määral oli see kasulik ja säästis raha, sest jõulupühade ajal polnud maskipeole minekul vaja maski ostagi, sest paistes sihverplate oli küllalt hea mask, mis vältis suurepäraselt äratundmist. Seetõttu jäid paljudelegi pidulkäijatele need sendikesed tasku — pealejõuluseks taskurahaks.

Jõudes kord juba kooli juurde välja, tahan sulle sellestki veidi pajatada. Meie koolimaja, nagu tead, on suur väga moodne koolihoone oma kaheksa ukse ja mitmekümne aknaga. Kõigepealt, kui tahad koolimajja pääseda, võid kasutada selleks kaht teed. Üks tee viib peaukse kaudu, kus sind tervitab aupaklik uksehoidja lahke ja heasoovliku naeratusega, teine viib aga, kui soovid teha väikese jalutuskäigu ja hingata rohkem jumala värsket õhukest, tagumise ukse kaudu, mida kasutavad õpilased ja mis asub sada meetrit eemal ümbernurga. Kui kasutad seda viimast sissepääsuteed, jääd sa ilma uksehoidja lahkest naeratusest, sest selle kaudu käivad ainult õpilased ja vähema tähtsusega isikud, kellele ei võeta vaevaks vastu naerata. Et pälvida tähelepanu, on uhkem ja otsatrbekam kasutada eesust.

Eesuksest tülles keldrikorral asuvad söögisaal, riietusruum ja duširuum; esimesel korral asuvad aga klassiruumid ja koolijuhatus kasutada olevad ruumid. Paarikümne astme võrra ülespoole asub kooli tähtsaim ruum — aula, kus peetakse kõik huviohtud ja mida õpilased nimetavad „kristallpaleeks“ ehk „kuplitega kasvumajaks“. Aula on vist suurte „olemiste aegu“, nagu

see selgus kooli jõuluõhtul, vist küll ainuke ruum, kus võib paberit ja pradi pörandale loopida. Seda võimalust kasutatigi siis jõuluõhtul laialdaselt, sest kõik see, mis ei kõlvanud suhu, leidis sobiva panipaiga pörandal.

viimasest klassist askeldamas seinaruumes asetseva voolikujuraka, hüdropuldi ja kraani kallal. Siin armastavad nood poisid alati askeldada ja teha tulekaitseharjutusi, sest nad teavad, et neil võib seda vaja minna, sest kui näiteks puh-

Keila juga. R. Kello.

Ülemisel korral asuvad jällegi mõned klassiruumid, pakkudes aset kooli vanimatele kasvandikele — gümnaasiumi lõppklassi õpilastele. Seepärast, kui tulla parajal ajal — kõige sobivam mõni minut peale kooliuste avamist — võib siin näha suuri poisikolakaid gümnaasiumi

kuks majas tuli, ei pääseks siit ülemiselt korralt nii kergesti välja kui alumistelt, seepärast võiks siin, niikaua kui teised all paaniliselt põgenevad, teha tulekaitset. Seepärast ongi siin kõik voolikud märjad ja see pole mingi ime, kui nähakse suurt poisivolaskit lidumas piki

ülemist koridori, voolik hüdropulti-
pidi järel, ja tegemas tulekaitse-
harjutusi.

Et ka kooli suurusest saaksid ku-
jukama ülevaate, lisan juurde, et
kui tahad minna ülemiselt korralt
kantseleisse, mis asub alumisel kor-
ral maja teises tiivas, siis kulub sul
selleks umbes kümme minutit.

See oleks kõik, mis puutub kooli
sisemusse. Nüüd kõnelen veidi koo-
lihoone lähemast ümbrusest. Kooli
õuel on praegu suure töö ja sulan-
ning külmade talveilmade vili —
uhke larakas liuvälja, millel kavat-
setakse korraldada kiir- ja iluuisu-
tamiskursusi ja -võistlusi. Et aga
liuväli on väike ja paljude kurvi-
dega, mis mõjuvad muidugi kah-
justavalt kiiruisutaja ajasse, on
otsustatud iga kurvi pealt võtta
uisutaja lõpptagajärjest maha üks
minut. See tähendab äraseletatult
seda, et kui ühe ringi teed nelja
minuti jooksul, siis võetakse sul sel-
lest ajast iga kurvi pealt, mis sa
läbi sõitnud, üks minut maha. Käes-
oleval juhul on neli kurvi, mis an-
navad kokku kiiruisutaja kasuks
neli „miinusminutit“, mis arva-
takse sõiduajast, käesoleval korral
neljast minutist, maha. Seega saad
sõiduajana null minutit, mis tähen-
dab, nagu poleks üldse sõidetud!
Hiiglama hea! — Eks? — Mina,
kuigi ei oska veel hästi uiskudel pü-
sida, kavatsen selle ühe ringi teha
ka null-minutiga...

Liuväljal on nüüd kõik tore: lam-
bid põlevad ja valjuhääldaja laseb
üle välja sääraseid lõbusaid muu-
sikapalasi, et hakka või tantsima.
Et aga uiskudel tantsida ei osata,
tehakse muusika saatel toredaid
poognaid, kaari ja kukkumisigi,
milledest just eriti viimased palju
lõbu valmistavad. Millegi tõttu on
mõned poisid viimasel ajal armas-
tanud hakata liuglema seljal või
kõhul, mitte aga jalgadel, nagu ta-
valiselt uisutatakse. Seda võib

näha, kui seista paar minutit liu-
väljal ja jälgida uisutajaid.

Kuna nüüd on oma uhke liuväli
väljas, ei hooli õpilased enam liug-
lemist sisemistel liuväljadel — ko-
ridores, vaid hoiavad kõik oma
liuglejatalendi välisele, mis tekitas
oma tekkimise algminutitel väga
palju segadust.

Nimelt, kui nähti õues meest vooli-
kuga veejuga juhtimas, ei teatud,
et see ehitab liuvälja, vaid kardeti
ja arvati, et kuskil on puhkenud
tulikahju. Ja seda arvamust kinni-
tas ka see, et meeski näis olevat ni
kuidagi kahtlaselt ärritatud, sest
kastis mitu õpilast märjaks. Kui
aga liuväli oli juba oma loomis-
ajajärgust väljas, kadus see hirmu
ja igauhe suu venis üllatusest ripa-
kile — et vaata, mis meile ei teh-
tud! Ja seepärast olid siis koridorid
neil päevil hirmus pimedad, sest
uudishimutsejad ja liuväljavaatle-
jad olid nii kobaras akende ees, et
valgus pääses vaevu veel aknast
sisse. Oli ju ka põhjust, miks ak-
nad olid nii täis uudishimutsejaid!

Praegu käib meil koolis kibe-
kiire isetegevustöö ja tantsukursu-
sed, millest võtab osa natuke üle
seitsmekümne õpilase. Kui aga sel-
lele arvata juurde viilijad, s. o. poi-
sid ja tüdrukud, kes pole kursuste
eest tasunud, saab kursuslasi va-
hest parkümmend üle kahesaja.
See arv annab väga hea pildi meie
kooli suurest tantsutusest.

Meie kool on kuulus seepoolest,
et meid on külastanud sääraseid
ajaloolised ja suurte nimedega me-
hed, nagu seda on Jesse Owens,
Metkalf, Zigismund III, Rootsi
Raudpea, Adolfi Gustav, Karla 12.
jne. Seda võib näha, kui lehitseda
kooli lugemislaua külalisraamatut,
kus need nimed ilutsevadki suurte
pookstaavidena.

Kuna praegu on tantsukursused
lõppemas, siis pole ka ime, kui näeb
kooli koridores jalutamas poisse-

tüdrukuid lohisevate sammudega, sest tantsukursustel õpetati nii käima ja nüüd on leitud, et on päris uhke ja tähelepanuäratav, kui liikuda mööda põrandat jalgu kehale järele lohistades, õlgu kehitades, põlvi väänates ja nõtkutades ja kaelagi natuke luuleliselt kõverdades.

See oleks kõik minu elu-olu ja kooli kohta. Mis puutub minu praegusse olukorda, peab ütleva, et olen „enesega väljas“. Koht, mida tabas kaks „elektrilööki“ ja mis kaotanud kaks nahka, nagu suvises kõrvetavpalavas päikeses, on taas säärases situatsioonis, et teda võib kasutada otstarbekohaselt kooliskäimiseks ja istumiseks ja ninagagi on lood täitsa korras. Suusad on veel katki ja seepärast ei saa käia suusatamas, kuid ega ma see-

pärast kodus istu! Ei! — Käin õhtuti koolis tantsimas. Koolitöös veab mul ka juba palju paremini. Olgu tähendatud, et olen kasutanud juba viiekümne meetri pikkuses spikreid, mis teie pool on arvatavasti tundmatud õppevahendid. Säärase suure edu puhul loodan, et mu lootus, mis ma jõuluajal haudusin, läheb siiski täide ja et ma siiski suudan kooli teha läbi tantsides. . .

Äga nüüd pean lõpetama, paber on ka juba otsakorral. Muide, see kirjapaber on viimne puhas leheke, mis mul oli veel tagavaras väliskirjavahetuseks mu uues matemaatikavihikus.

Head uut aastat siis!

Sind tervitades sinu aatekaaslane

Jorhh, Magalamas.

R. K.

Viha.

*Mu viha
tuline kui sepaääs,
on veel,
ning üha
õhetab kui õhtulääs
mu meel.
Ei taha,
et sulgub tagas'pääs
sel teel,
kus mäha
jätsin kõik usus hääs
ta eel.*

*Ei usu ma,
et siiski enda
tahtmata
on vale ta.
Ei andesta,
vaid kannan viha
kartmata,
sest õige ma!*

ENDEL KUKK

Koolipoisi korter.

Tuppa astudes märkad töölauda, otsaga vastu välisseina. Laual sillmad raamatuid laiali pillatuna ja hunnikuis. Seal istub ka lihtne kolme- ja poole-kroonine lauakell, mis oma monotoonse tiksumisega on toaelanikele seltsiliseks. Kella kõrval märkad vana kännukujulist ümmargust plekktoosi kahe väikese portselantindipotiga. Karbi kõrval lamab ta lõmminud kaas, mida ilustab noaga kaheks raiutud daaliaõis. Pliiatsid hambajälgedega ja ilma, sullepead, noad, kaks kammi, taskupeegel, joonlaud, nurklaud ning lehekesed inglise- ja ladina keelsete sõnadega katavad lauda ja kõike sellel asuvad korratu kihina.

Laua kohal vana-aegselt nikerdatud raamis silmad korteriperenaise nooreea-ülesvõtte värvilist suurendust. Tolle vaikset ja enesega rahulolevat ilmet süvendab värve tuhmitav paks ja ühtlane tolmukord. Laua ja nn. maali vahel seinal näed mingisugust värvilist väljalõiget Pühajärve maastikust; selle taga nähtavasti eelmise aasta koolipoistest-allüürnikest jäänud kollasest paberist lilleõis. Paberinaeltega seina külge kinnitatud töökava, sellest allpool Viru Panga kalender ja nööpnõelaga tapeedisse pistetud tunnikava ruudulisel paberilehel, mis asetatud seinale üheks-kaheks päevaks, aga jäänud terveks kuuks, täiendavad töölaua ornamentaalset palet.

Toolide puudumist selgitab asjaolu, et neid kantakse toast söögi puhuks kööki ja nende tagasi-transport pärast lõunasööki pole veel toimunud.

Uksi valgusele on kaks — teine teisel pool lauda, valguse sissetungi takistavad ja toas hämarust tekitavad paksud võrkkardinad, mida vahel küll kõrvale lükatakse.

Ühes seinas näed tahvelklaverit, mille vähemärgatava looriga — halli

tolmukorraga — kaetud pinnal lamasklavad segipaisatult klaveri- ja viulinoovid, kabelaud ja -nupud, riidehari ning elektritaskulamp. Klaverit avades pead arvestama seda, et tema kaas koosneb mitmest üksikosast, mis pika kooselu järele on otsustanud oma olemasolu jätkata iseseisvalt. Klaveri avanud, leiad sa klahvid, milledega plärisevat helide sarnast kära tekitades kulutad ülirohkel määral kaloreid ja palju kõrvakuulmise kvaliteedist.

Kaks raudvoodit, mis kükitavad röötsakil teine teisel pool seinas, tõendavad, et on tegemist kahe toaelanikuga. Voodite kohal umbes neljatolliste naelte otsas ripuvad kuued, riidepuud, kaks paari treeningpükse ning käterätikud.

Vana ümmargune laud ühe voodi kõrval teeb katset seista valvel, kuid raske koorem, mis on lasunud ta pealael kogu ta pika eluea kestel ja milleks praegugi on kuhi raamatuid, samuti koide agarus on asetanud ta seisundisse, mida nähes meenub lause: „Mullast sa oled võetud ja mullaks sa pead saama.“

Kitarr, mandoliin ja viiul seinal ning klaver nurgas tunnistavad, et toaelanikud pole ükskõiksed muusika vastu; põrandalt kaabitud värv tõendab nende võimet sammuda ajaga koos.

Voodite aluseid pole viisakas uurida, aga see oleks ka tarbetu, sest voodite alt vaatavad välja külmast kõssitõmbunud võimlemiskingad, vanadusest kortsunud saapad sõlmitud paeltega, saapaharjad ja karp saapakreemi „Lodix“.

Toast väljudes sa ei kahtle, et küllastatud korter kuulub tavaliste hulka kooliõpilaskorterite seas ja et toaelanikeks on puhastverd koolipoisid.

L e m b i t K a i k .

Varane lumi. R. Kello.

Äpardus.

Kostis terav vile. Hetk hiljem hakkas rong ähkides ja puhkides liikuma, esiteks aeglaselt, siis järjest kiiremini ja viimaks tormates mööda üksikutest raudteevahimajakestest ja metsatukkadest. Kuuldus vagunirataste rütmilist mürinat, millele seltsis kahe minu vastas istuva juudimutri jutuvadin.

Olin teel Tallinna, et külastada oma tädi. Eriti meeldis mulle see, et reisisin üksinda. Ei olnud isa ega ema, kes oleks öelnud midagi sellisarnast: „Poiss, vaata, et sa liikuvalt rongilt maha ei hüppa! Või jälle: „Ei

lähe sa ühti peatuse ajal perroonile!“ Nüüd oli mul selles suhtes täielik vabadus, ning ma kasutasin seda ja . . . kahjatsesin.

See sündis Tapal. Väljusin rongist, et „natuke ümber vaadata,“ olles kindel, et rong peatub siin kauem kui mujal. Jaamahoones köitsid mu tähelepanu ajalehtede esikülgedel asuvad suurte punaste päälkirjadega sõnumid: „Keres esimene!“ Ostsin ühe ja süvenesin lugemisse. Olin nii haaratud, et unustanud kõik muu. Kuid ega rong kedagi oota, ei oodanud mindki, sest kui jälle perroonile

astusin, paistsid veel kaugeneva ron-
rongi tuled. Algul ma ei taiba-
nudki, mis oli juhtunud. Siis sel-
gus mulle kõik. Olin meeleheitel. Te-
gin paar ebakindlat jooksusammu,
kuid peatusin nähes, kui mõttetu
oleks rongiga võidu joosta. Et ma ise
maha jäin, sellest polnud midagi. Aga
mu kohver, mis vagunisse jäi!? Jaa!
Noh, aitäh mulle kodus selle eest küll
ei öelda, seda mõistsin. Tõstsin maha-
kukkunud ajalehe üles ja toetusin
vastu seina, et mõelda, kui ma üldse
seda veel suutsin. Äkitselt vihastusin
aga millegi üle, õieti kõige üle, tõm-
basin ajalehe paari tõmbega tükki-
deks ja heitsin tükid tuulde, mis neid
perroonile laiiali kandis. Juhtumisi
nägi seda aga üks raudteelane. Haa-
ras kohe krapsti! mul kraest kinni,
et kas korjan üles või . . . Olin nii
erutatud, et röögatasin, nagu oleks
mu elu kallale kiputud, äkilise võtte-
ga vabastasin end ja pistsin meele-

heitlikult jooksma, komistasin ja
kukkusin ülepeakaela kraavi. Viga
mul suurt midagi polnud, sain ainult
natuke põrutada ja lonkasin edasi.
Kuu oli pilve tagant välja tulnud ja
heitis hõbedast valgust linnale. Õhk
oli karge ning eemalt kuuldus ma-
nööverdava rongi huiget. Otsustasin
tädile telefoneerida. Seadsin sammud
jaama poole, aeg-ajalt ringi vaadates,
et see raudteelane jälle ootamatult
nähtavale ei ilmuks. Ei, mitte selle-
pärast, et ma oleksin teda kartnud,
vaid et häbenesin oma äsjust käitu-
mist. Sain tädiga päris kiiresti ühen-
duse. Missugust piiritut rõõmu tund-
sin, kui ta ütles: „Ära muretse, kül-
lap ma korraldan kõik!“ Mulle tun-
dus, et sellised „vaheldused“ on päris
toredad, kui nad hästi lõpevad ja sul
säärane hea tädi on. Mõne tunni pä-
rast võisin oma nii ootamatult kat-
kestatud reisu jälle jätkata.

E. V a r r i s.

Mälestuseks.

*Astu kergelt, ta on ligi:
lumevaiba all.
Räägi tasa, ta võib veelgi
olla maarjalill.*

*Kõik ta särav kuldne juus
tuhmus roostega.
Ta, kes oli noor ja ilus,
langes tolmuna.*

*Liiliana kena oli;
vaevu teadis ka,
et kui naine nagu tuli,
mulle meeldis ta.*

*Kirstukaanel raske kivi:
selle all ta rind.
Olen nüüd maailmas üks;
tema kutsub mind.*

*On rahu minu hungepiin
ja kogu elu hall,
sest kõik mu mõte asub siin
kalmukünka all.*

O. Wilde'i (Requiescat)
järele ingl. k.-st.
ENDEL KUKK

Veebruaris.

Küünlakuu tuul mind tänavale hõikab.
Siht nägematu, kauge lumm!
Mu tülpind mõttelend on pingetu
ning üksilduses nagu noaga lõikab
mind vaikselt toas mu enda samm,
sest ümberolev — kõik on hingetu!

Ei talu enam tubast hõngu!
Haaran palitu ja salli, ...
purustades lõngu
ma olenki all taeva tinahalli.

Must piirdleb mööda inimnägu.
Kaootiline kehapoos
ning paksu vatti kandvad õlad
liigatuvad hoos.
Kaob kogu,
aga lõtvu samme ikka kõlab.

Seal — äkki rütmiline paus,
hetkeks peatuma jääb tuulesööst.
Mu ümber vaikus ebaaus
on enne tormi sügisest ööst.

M. L a k s.

Päevapildistamisest.

Päevapildistamisest.

II.

Negatiivmaterjal: 1) värvituudet, 2) ortokromaatilise, 3) pankromaatilise.

Esimene ei tule kõne alla, ortokromaatilistest filmidest on parem Agfa Isochrom F $18/10^0$ Din. Soovitan tarvitada pankromaatilisi filme. Paremad nendest on Agfa Isopan F $17/10^0$ Din, Agfa Isopan $21/10^0$ Din, Kodak Panatomic $17/10^0$ Din ja Selo Fine Grain Panchromatic $16/10^0$ Din. Pankromaatilist materjali tarvitades tuleb kaamer punane aknake kinni katta ning avada ainult filmi edasikeeramise ajaks.

III.

Positiivmaterjal. Leidub palju häid kopeerimis- ja suurenduspabereid. Parimate hulka kuuluvad Agfa, Ilford ja Ge-

vaert. Tänapäeval kasutatakse muidugi ilmutamis-pabereid.

IV.

Ilmutamine. Filmi ilmutamiseks on vajalikud eriline klaaspulk ja kaks sileda-põhjalist vanni (väga hästi võib tarvitada supitaldrikuid!). Filmi ei tohi näppude ega ka mingi kareda või kõva asjaga puudutada, sest tundlik kiht on väga õrn. Ilmutamiseks võetagu film otsest klambrite vahele ja asetatagu umbes üheks minutiks vette ning selle järele ilmutajasse. Ilmutamine sünnib filmi klaaspulga alt ilmutajast läbi tõmmates. Ortokromaatilisi filme võib punase ning pankromaatilisi roheline valguse juures ilmutada (ettevaatust, et udustust ei tekiks!). Kõige parem on pimedas aja järgi ilmutada. Ilmutatud filmid tulevad loputada ning kinnitajasse asetada. Kinnitama peab kaks korda nii kaua, kui

nõuab filmi libipaistvaks muutumine. Pesemine nõuab aega umbes tunni, kusjuures iga 10 min. järele tuleb vett vahetada. Kui filmil on näha valkjaid triipe (tekivad sageli booraksilmutaja tagajärjel), siis kaotab need 3% äädikahape (enne pesemist). Kuivamine peab sündima tolmuvabas ruumis, kus temperatuuri kõikumine ei esine. Pääkesepaistel ning sooja ahju ligiduses ei tohi filme kuivatada!

Ilmutajad. Üldiseks tarvitamiseks väga sobiv on booraksilmutaja, mis väga hääd, mahedad ning peentalised negatiivid annab. Allavalgustatud pilte temas ei tasu ilmutada, neile on parem metoililmutaja.

Booraksilmutaja (A. 1).

2 g metooli
200 g natrium sulfurosum crist.
4 g hüdrokiinoni
2 g booraksit
1000 ccm vett

Metoililmutaja (A. 2).

4 g metooli
200 g natrium sulfurosum crist.
2 g kalium bromatumi
1000 ccm vett

Ilmutamisajad booraksilmutajas on järgmised: Agfa Isochrom $18/10^0$ Din ning Iso-pan F $17/10^0$ Din 3—4 min. Et paremaid ning pehmemaid negatiive saada, võib retseptist hüdrokiinoni ära jätta või ühele osale ilmutajale (ilma hüdrokiinonita) üks osa vett juurde lisada, missugusel juhul ilmutusaeg kaks korda pikeneb. Isopan $21/10^0$ Din, Kodak, Pan ja Selo Fine Grain, Panchr. ilmuvad välja 10 minutiga (täie kangusega ilmutaja). Metoililmutaja ilmutusaeg on keskmiselt 8 min.

Ilmutaja Agfa paberitele (B. 1):

1 g metooli
26 g natr. sulfur. crist.
3 g hüdrokiinoni
70 g natrium carb. crist.
1 g kalium bromatumi

Ilmutusaeg kopeerpaberitele 1 min., suurendusp. 2 minutit.

Kinnitada tuleb pabereid 10 minutit, peale seda pesta tund aega iga 10 minuti järele vahetatavas vees.

Kopeerpabereid võib kasutada kollase, suurenduspabereid punase valguse juures.

Ilmutajate koostamine tagavarasulatistele on väga soovitatav, sest lahusesisvad sulatistid ei rikundu ruttu ning võib saada mitmesuguseid ilmutajaid.

I

2 g metooli
20 g natr. sulfur. crist.
200 ccm vett

II

6 g hüdrokiinoni
30 g natr. sulfur. crist.

III

200 g Natr. carb. crist.
500 ccm vett

IV

2 g booraksit
10 g natr. sulfur. crist.

V

4 g kalium bromatumi
100 ccm vett

VI

100 g natr. sulfur. crist.
400 ccm vett.

Tabel ilmutajate koostamiseks.

Ilm. / Sulatis	A. 1.	A. 2.	B. 1.
I	20 ccm	40 ccm	10 ccm
II	10 ccm	—	7,5 ccm
III	—	3 ccm	18 ccm
IV	10	—	—
V	—	5 ccm	2,5 ccm
VI	64 ccm	52 ccm	—
Vett	—	—	62 ccm
Kokku	104 ccm	100 ccm	100 ccm

Kinnitaja filmidele ja paberitele:

200 g natrium hyposulfurosumi

20 g kalium metabisulfurosumi

1000 ccm vett.

Kõrgläige. Seda saab anda paberitele, millele kiht on selleks kohandatud (pakendile märgitud + „läikiv“). Parim läige saadakse vastava pressi abil. Teine tee on mingi vigadeta klaas piiritusega hästi puhastada, siis talgiga üle hõõruda ning klaasilejäänud talk ära pühkida. Pestud pildid pärast seda klaasile asetada, sulfiitpaber peale panna ja pildid kummisalliga kinni hõõruda (seda võib teha ka kammiservaga). Kui kuivanud pildid lahti ei tule, siis veega leotada. Sellisel juhul ei olnud klaas küllalt puhastatud.

Bütenäär saadakse eriliste lõikeabinõude varal.

Lisamärkusi. Natr. sulfur. crist. asemel võib võtta 2 korda vähem natr. sulfur. siccumit ja natr. carb. crist. asemel 2¾ kor-

da vähem natr. carb. siccum. Kuivsoolade (siccum) tarvitamine on isegi soovitatavam, sest nad sulavad hõlpsamini.

Sulatiste koostamisel tuleb kinni pidada järjekorrast ja teist ainet ei tohi enne lisada, kui esimene on sulanud. Sulatamiseks võib võtta vett temperatuuriga kuni + 70° C (Kalium metabisulfurosumit ei või kuumas vees sulatada!). Ilmutajate jaoks peab olema, kas destilleeritud või keedetud vesi, kinnitajale kõlbab ka harilik kaevuvesi.

Ilmutaja, kinnitaja ning pesemisvee temp. olgu + 18° C kuni + 20° C. Filmide ilmutamiseks võetagu alati värske ilmutaja, paberpildidele võib hädakorral ka vana ilmutajat tarvitada.

Ühes liitris kinnitajas võib kinnitada 15 rullfilmi 6×9 ehk 400—500 pilti 6×9. Vanne ning pudeleid puhastatagu mingi happega. Sulatist tuleb alal hoida õhu ning valguse eest kaitstult.

R. Tiivas.

Kooli elust.

Vil! E. Rooli simultaan.

Detsembris toimus malesektsooni korraldusel kooli vilistlase E. Rooli simultaan, millest võttis osa 23 õpilast. Simultanist avas partiid mitmekesiste avakäikudega. Osa õpilastest langes kaotusseisu juba simultaani alguses, kuna paljude vastupanu murti positsioonilise rünnakuga. Lõpptulemusena saavutasid õpilased 5 võitu, 3 viiki ja 15 kaotust, mis on veidi parem eelmise aasta vastavast tagajärjest.

Kõnevõistlused.

Rakvere Gümnaasiumi ja Keskkooli õpilaskonna kõnevõistlus korraldati 10. detsembril. Võistlus toimus kahes grupis — gümnaasium ja keskkool. Keskkooli esikõnelejaks tuli noor Raimond Kaugver, teise auhinna sai Aime Prost, lohutusaubhind jäi T. Laevastole. Gümnaasiumi grupis toimus võistlus kahes osas, eel- ja lõppvõistlus. Tänu oma hästiõnnestunud lõppvõistlusele sai esimese auhinna Arnold Green. Teisele kohale jäi Leida Rabadik, alla jäädes alles lõpp-

võistlusel. Kolmas auhind sai Ado Vendsalule ja lohutusaubhind Virve Metsale. Võistluspinge oli suur, kuid võistluse tasapind, eriti gümnaasiumi osas, polnud eriti kõrge. Siin jääb asutataval kõnekunsti rühmitusel palju tööd teha.

Praetor scholaris.

Jõuluõhtu 22. XII 38.

22. detsembril kell 6 õhtul peeti kooli aulas jõuluõhtu. Vaimuliku talituse pidas õp. A. Abel ja vahepaladena laulis kooli segakoor õpil. E. Tatriku juhtimisel jõululaule. Pärast vaimulikku osa esitas iga klass midagi ettekandena. Ettekannete juures, nagu nähtus, omistati tähtsam osa laulule ja nii sai ettekannete osa meloodilise ilme. Ja kui toolid olid paigutatud ringiks ümber aula põranda ja õpilased olid neil istet võtnud, tuli jõuluvana — täiesti militaristlikult ajakohane. Jagas kingid; ja kui klassivanemad olid sama teinud ja igaühel oma kotike, läksid kõik jälle koju. Erinevalt möödunud jõuluõhtutest polnud tänavu klassijõululuid.

Pärast jõuluvaheaega toimus toitlusküsimuses koolis muutus. Saiakeste kõrval hakati õpilasile müütama ka võileibu ja teed. Toitlustamise juures on kibedasti ametis lastevanemaid, kes hoolitsevad võileibade ja tee valmistamise ja müümise eest. Ka on võimaldatud õpilastele lunastada koolikantseleist suuremal või vähemal arvul tee- ja saiatšেকে, mis aitavad ära hoida tülikat rahamaksmist suurtes vahetundides.

Ülevaade koolielust.

Nagu meil koolis kombeks on saanud vee-
randite lõpul kokkuvõtet teha, nii toimus see ka tänavu. Viimasel koolipäeval enne jõule kogunesid õpilased hommikul saali, kus hr. direktor andis ülevaate möödunud poolaasta töö kohta. Andmetest selgus, et iga õpilane oli keskmiselt 16 tundi puudunud ja kõige vähem olid puudunud IVP õpilased — keskmiselt 8 tundi. Õpilasi, kes polnud puudunud ega hilinenud, oli 124. Parimad klassid õppimises olid II G ja I P, nende keskmine oli 3,811. Parim õpilase keskmine oli 5, 5 oli hinne I R õpilasel Ilse Laulikul. Õpilasi, kel kõik hinded head ja väga head, oli 26. Mitterahuldavaid hindeid oli kõige rohkem inglise keeles, nimelt 71. Teisel kohal oli eesti keel.

Päälle jõule algas õppetöö 9. jaan. uue hooga.

12. jaan. peeti Rakvere vabastuspäeva. Sel päeval toimus koolis aktus. Jumalasõnalise osa pidas õp. Abel, kuna kõnega esines kooli vilistlane hr. Palgi, kes huvitavas kõnes käsitles Rakvere koolipoiste osa Vabadussõjas.

Tantsukursus.

Õpilaskonna korraldusel algas 18. jaan. tantsukursus. Tantsukursusest on lubatud osa võtta keskkooli lõppklassidel ja gümnaasiumi klassidel. Vaatamata vähesele klasside arvule on osavõtt kaunis elav. Kursusest on lubatud osa võtta 72 õpilasel. Kursusel õpetatakse kõiki moodsaid tantse ja peale selle veel mõningaid vanu tantse. Õpetajana tegeleb hr. Jaago. Kursuse töö on kõigiti intensiivne ja kuu lõpuks oli juba pool ettenähtud tundide arvust läbi võetud.

Oma 21. aastapäeva tähistamiseks korraldas Rakvere Gümnaasiumi ja Keskkooli Naturalistide Ring huviõhtu, millest osavõtt kujunes kaunis elavaks. Ringi esimehe V. Ranne avasõnale järgnevas tervituste osas võtsid sõna kaashuviringide esindajad ja vil! kogu esindaja hr. Sirelpuu, andes üle ka ümbriku. Järgnes eeskavaline osa, kus kandvamateks kujunesid õpilase B. Tamme huvitav ettekanne „Filmikaameraga Aafrikas“ ja K. Korgi referaat „40 aastat raadiumi avastamisest“. Muusikalises osas esines õpilane J. Vasar klaveripalaga ja A. Kiigemägi ja K. Nurmse laulusoolodega. Pärast ringi hooldaja hr. J. Ermi lõppsõna jätkus huviõhtu tantsuga.

Soome keele kursus.

23. jaanuaril algas humanitaarringi kirjandussektiooni korraldusel sektiooni liikmetele soome keele kursus. Kursusel on tervitusel P. Puusepa „Lühike soome keele õpetus“. Võetakse läbi pääjoontes grammatika, foneetika ja püütakse omandada peamiselt soome keele omapära. Osavõtjaid kursusest oli 25, peamiselt õpilased vanematest klassidest. Õpetab õpet. J. Meerits.

Kooli liuvälja avamine.

30. jaanuaril avas linnapea hr. H. Aviksoo gümnaasiumi ja keskkooli spordiringi poolt kooli õuele rajatud liuvälja. Avamisõhtul mängis liuvälja esimestele küllastajatele, keda oli üsna palju, meelelahutuseks diviisi orkester lõbusaid palasid. Muusikalisi ettekandeid kavatakse tulevikuski võimaluse piires liuväljal korraldada — heliplaatidelt või orkestrilt. Liuväli on avatud igal õhtul ja pühapäeviti ka hommikupoolikutel. Et liuvälja rajamine on olnud seoses mitmesuguste kuludega, võetakse liuväljakasutajailt väikest sissepääsumaksu, mis pole aga kuigi suur. Liuvälja võivad kasutada ka teiste koolide õpilased ja täiskasvanudki. Nendele on aga sissepääs veidi kallim.

Kirjandivõistlus.

Möödunud aastate eesukujul korraldas humanitaarringi kirjandussektioon ka käes-

oleval aastal traditsioonilise kirjandivõistluse, millele võis esitada luuletusi, laaste ja lühijutte. Võitlusest võisid osa võtta ainult sektsiooni liikmed. Tööd tuli esitada eesti keele õpetajaie, kusjuures töö pidi olema varustatud autori varjunimega. Õige nimi ja

klass pidi aga olema märgitud esitatavaie tööle juurdelisatud kinnises, sama varjunime kandvas ümbrikus. Kirjandivõistluseks oli pandud välja auhindadena väärtuslikku kirjandust.

Tükike koolimaja. R. Kello.

Kiri Tehhasest.

Armas sõber!

Kuna meid lahutavad nii paljud miilid ja kirjad reisivad nii pikka-mööda, siis on möödunud palju aega minu viimasest vastusest.

Enam kui pool on juba möödunud sellest kooliaastast. Oleksin vä-

ga õnnelik, kui tuleks juba juunikuu, sest siis lõpeb meie koolitöö ning algab suvevaheaeg. Kuis mulle meeldiks jälle kord sõita Mehhi-
kosse! Tehhas on Mehhi-
poolseim äär. Eelmisel suvel tegin
ma ühe väikese (liiga lühikese) rei-

su Mehhiko linna, mis on ühtlasi selle maakoha pealinn. Mõtlen sellele sõidule alati suure rõõmuga.

Juba vara ühel ilusal hommikul mu onutütar Suetta, tema isa ja ema ning mina algasime reisu. Me kõik olime aga väga väsinud, kui saabusime Loradosse, mis asub Tehhase piiril. Sellel ööl me siis rändasime linnas ringi. Kuid üsna vara järgmisel päeval ületasime piiri. Tollihoones avati kõik mu pagas ning otsiti läbi, samal ajal kontrolliti ka meie passe. Kartsin küll veidi, kuid kõik läks hästi.

Siin — Monnterrey's me käisime ringi kõikisugustes väikestes poodides. Ühest säärasest ostsin ma endale kaelakee ning kõrvarõngad, mis on nagu savist välja töötatud. Ostsin samuti mõned postkaardid. Saadan suurema osa neist Sulle selles kirjas.

Umbes kaks päeva hiljem alustasime teekonda Mehhiko linna (see on koht, kuhu tahaksin minna ikka jälle ja jälle uuesti). Ta on nii ilus! Kaks päeva sõitsime läbi mägede. Ma ei olnud veel kunagi viibinud mägedes — ja siit võis näha nii kaugel.

Ütlen veelkord — Mehhiko on imekena. Suured ilusad ehitised kaunistavad avaraid uulitsaid. Ühel päeval, kui silmitsesime väljapanekuid äriaknail, tuli üks mees meie juurde ja proovis mu onule suurt teemanti müüa. Onu ei tahtnud seda võtta, sest ta kartis, et see võidakas temalt varastada. Kuid tõesti — see oli tore kalliskivi.

Kõnniteedel müüsid paljud lapsed lillekimpe. Peeaegu iga päev, kui viibisime seal, andis üks väike lillepoiss lilli mulle ja mu onutütrele.

Järgmisel õhtul külastasime Palacio de Bellas Artes'it (arvan, et see tähendab kõikisuguste kunstide paleed). Kõik näitlejad olid rietatud rahvarõivaisse. Mehhiko riided on väga toredad ja rõõmsavärvilisi.

Kuid rahvas rääkis hispaania keelt, mida meie keegi ei osanud. Kui etendus algas, me onutütrega naersime iga kord, kui nägime, et teised mehhiklased naersid, kuigi meil ei olnud mingit aimu, mida nad naersid ja mis oli nii lõbus. Siiani oli veel kõik hästi — kuni ühe kurva stseenini. Ilmus keegi suur, paks, keskealine mehhiko naine ja hakkas otse meie ees nuuksuma. Ja meie purskasime naerma.

Mehhiko ligiduses asub kaks mäged, mis on nii kõrged, et nende tipud on kaetud lumega. Neid hüütakse „Po-Po-ks ja „Uinuvaks tütarlapseks.“ Kuid kahjuks meie sealviibimise ajal sadas vihma peaaegu iga päev ja nii ma ei näinud kumbagi neist. Ka ei näinud ma härjavõitlust. See ei olnud siis õige aeg, mil parimad härjavõitlejad esinevad, kuid kui ma sel suvel sõidan sinna uuesti, siis kindlasti tahan ka härjavõitlust näha.

Ma ei igatsenudki koju, kuid kui olin juba kodus, siis oli tõesti nii hea jälle näha isa ja ema. Ja nüüd, kui mõtlen tagasi tollele reisule, siis ootan nii väga järgnevat suve ja koolivaheaega.

Võib-olla Sind huvitab, et mu onutütre vanemad ehitavad maja üsna meie naabrusesse. Nii tore on omada läheduses mõnd sõpra. Oma maja nimetasime Justahom (Just a home!)

Koolis me õpime praegu selliseid süvemärke nagu golfi, tennist, viibulaskmist ja ujumist. Koolil enesel pole küll ujulat, kuid me kasutame selleks YWCA oma. YWCA on organisatsioon noortele tüdrukutele. Täna meid õpetatakse viibulaskmises. Kui mängime koolis, siis riietume tumesinistesse ülikondadesse. Üldse — on lõbus ja ka meie instruktorid on kõik väga toredad. Aga kuna ma kavatsen seda kirja veel täna posti panna, siis on parem, kui lõpetan.

Sinu sõber *Jolois*.

Talvisel suusaretkel.

Mets valendab mattunult lumede varju,
nii pühalik, rõõmus on meel.
Vaid näha on hangede kumeraid harju
mu üksikul talvisel teel,
kus suuskadel sõidan kesk keerlevat tuulr.
Lund hõljub küll taevast ja pudeneb puult —
ma imetlen helveste mängu.
Mu ümber on lumede keerlevad väed
ning tuuled ja tuiskude sööst,
ka lumised metsad ja orud ja mäed,
mis und näevad talvisest ööst.
Kesk põlde ja heinamaid seisab mu talu.
Ta ümber on põline kuuskede palu
puid lume all langen'd säääl lāngu.

M. LAKS.

Uusi raamatuid.

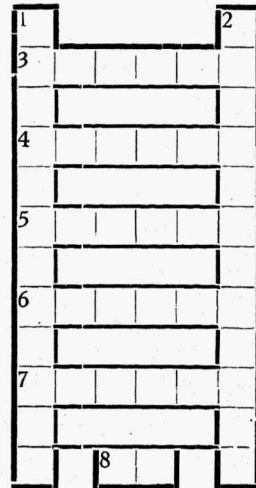
Uusi raamatuid maateaduse ja loodu teaduse alalt.

Fridtjof Nansen: „Suuskadel läbi Gröönimaa“.

Kes ei tunneks kuulsa norralase Fr. Nanseni nime! Teaduste ajalukku jääb Nansen igavesti püsima suure polaarmaade ja — merede uurijana. Hiljem tuli tal tegelda poliitikaga — nii Norra lahkulöömisel Rootsist 1905. a. Maailmasõja ajal ja sellele järgnevail aastail võttis Nansen osa Euroopa, eriti aga Venemaa näljahädaliste varustamisest Ameerika toiduainetega, sõjavangide ja põgenikkude kodumaale toimetamisest, vene pagulaste elu korraldamisest jne. Täielise inim-sõbrana vääris ta täiel määral Nobeli rahuauhinda, mis temale määrati 1922 a.

Käesolev raamat on esimene sarjast „Mehed, maad ja mered.“ Raamatule on prof. Edgar Kant kirjutanud eessõna, kus käsitletakse Nanseni seiklusrikast elulugu. Sellele järgneb Nanseni rektorikõne „Seiklusvaim“, mille ta pidas St. Andrews University's Šotimaal 1926. a. Kõnest hoovab elatanud teadusemehe elutarkust noortele. Siis järgneb reisikirjeldus „Suuskadel läbi Gröönimaa“. See retk pani aluse Nanseni kuulsusele. Seniajani oli Gröönimaa siseosa täiesti tundmata jää- ja lumekõrb. Kui Nansen kavatsuse tegi seda läbida, siis peeti ettevõtet täiesti võimatuks. Ent Nansen teostas retke hoiatustele vaatamata. Raamatut võib lugeda nagu põnevat romaani ja loodetavasti leiab ta noorte lugejate poolt sooja poolehoidu.

RISTSÖNU.

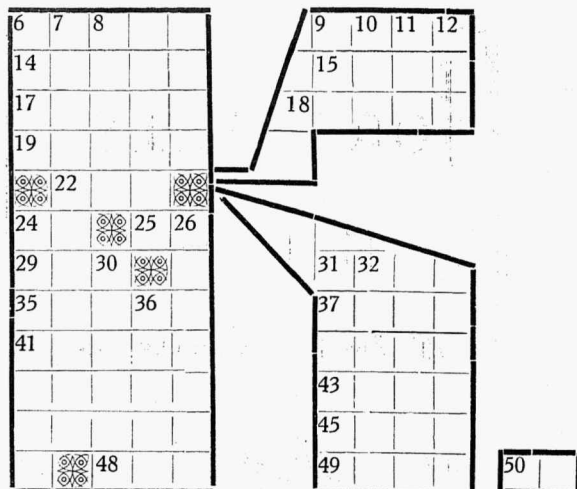
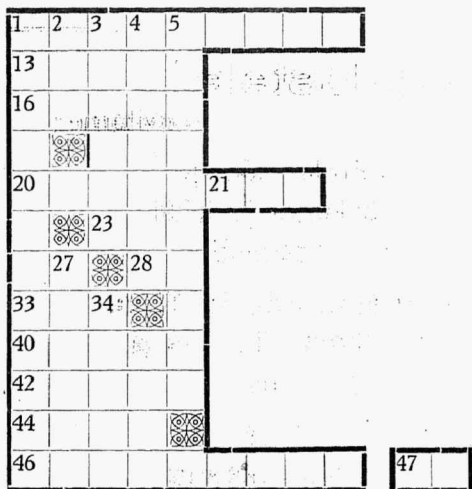

P ü s t r e a d :

1. Rõhuõpetuslik.
2. Kreeka näitekirjanik (427—388).

P õ i k r e a d :

3. Kõnetoru.
4. Istung.
5. Oratoorium inglise keeles.
6. Iirlaslik saksa keeles.
7. Öhtuni soome keeles.
8. Tema (fenv.) ladina keeles.

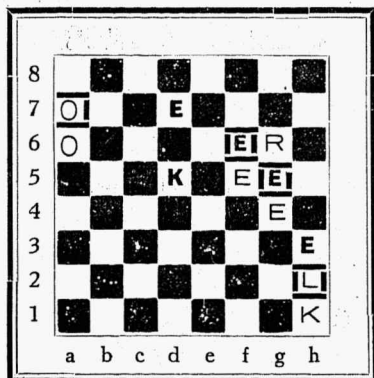
Püistread: 1. Suurtes algustähtedes. 2. Vorm sõnast naima. 3. Vorm sõnast kidur. 4. Keegi ise inglise keeles. 5. Kaksik-konsonant. 7. Klassijuhataja. 8. Vorm sõnast sööma. 9. Soomepärane naisenimi. 10. Abessiinia tiitel. 11. Maakera. 12. Anpe. 24. Lihasuretaja. 26. Hobune soome keeles. 27. Asupaigatu. 30. Vaikne. 31. Kuupäev. 32. Linn Jaapanis. 34. Hüüte ja — see number — jüh. 36. Mäestik idapoolkeral. 38. luu. 39. Mehe nimi.

Põikread: 1. Võõra nime all. 6. Tõesti soome keeles. 9. Naise nimi. 13. Abikaasa.

14. Eesti jooksja. 15. Metsajumalus. 16. Saamad (m.) ladina keeles. 17. Lõhnaõli. 18. Pole kõik inimesed. 19. Vigur. 20. Vorm sõnast surema. 21. Mina ladina keeles. 22. Võõrapärane mehenimi. 23. Piirkond. 24. Jõgi Lätis. 25. Hüüte. 28. Noot. 29. Täis saksa keeles. 31. Noot. 33. Vorm sõnast luba. 35. Kaevend. 40. Aade, mõte. 41. Eestipärane nimi. 42. Tukumine saksa keeles. 43. Haigus. 44. Tulemägi Sitsiilias. 45. Vorm sõnast uks. 46. Aseaine. 47. Sidesõna, mis ei nõua koma. 48. Eesti teadlasi. 49. Kunstiteos. 50. Sidesõna, mis alati nõuab koma.

MALET.

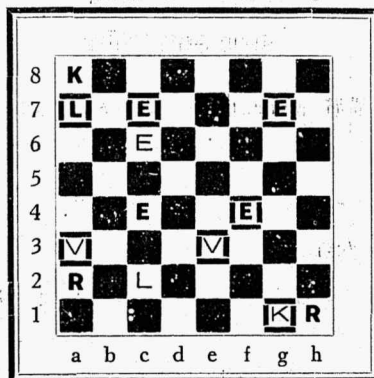
Ülesanne nr. 5.
Koostanud K. Erlin.

Valged matistavad kahe käiguga.

Valged: Kh1; Lh2; Oa6; a7; Rg6; Eg4; f5.
Mustad: Kd5; Eh3; g5; f6; d7.

Ülesanne nr. 6.
Koostanud K. Grabovsky.

Valged matistavad kahe käiguga.

Valged: Kgl; Lc2; Va3; e3; Ec6.
Mustad: Ka8; La7; Ra2; h1; Ec4; c6; f4; g7.

Ilmub vajaduse korral. Toimetuse aadr. Rakvere, Vabaduse 13.

Vastutav toimetaja: J. Meerits. — Keeleline korrektor: H. Jõulma. — Tegevtoimetaja: R. Kello, Toimetus: A. Vendsalu, P. Tambek, H. Kallip. — Talitus: A. Sepp, B. Tamm, A. Teetlaus.

„Ühistrükikoda Rakveres“ trükk 22. märtsil 1939. a.

FOTOATELJEE

H. OLVET

LAI TÄN. 17. TELEFON 403

FOTOÄRI

JOH. TRIEFELDT

Rakveres, Lai t. 17,
tel. 31-7.

Amatöörtööde
valmistamine,
ilmutamine,
kopeerimine,
suurendamine jne.

TÖÖ KORRALIK JA KIIRE.

K/M.

HUGO LILLE

Spordi-, elektri-, raadio-,
foto- ja jalgrattakauabad

Rakvere, Lai tn. 17. Telefon 367

Õpilastele

soovitame:

võimlemiskingi,
-ülikondi ja kõiki
sporditarbeid.

Fotoaparaate ja filme.

Filmide ilmutus ja
kopeerimine.

Raadioaparaate.

Raadio üksikosi.
Jalg- ja mootorrattaid.

K/M.

B. Lille & A. Voolmaa

Pikk t. 15, tel. 412.

FOTOAPARAATE JA -TARBEID

SUURES VALIKUS.

Amatöörtööde
valmistamine.

RAADIO-

KOOPERATIIV

RAKVERE, TALLINNA 25